

دیدگاهها

دفتر دوم

بحران

کردستان

کتابخانه آیت‌الله سید محمد طالقانی

مجاهد نسیوہ آیت‌الله سید محمد طالقانی

بحران کردستان

کتابخانه آنلاین «طالقانی و زمانه ما»

مجاهد نستوه آیت الله سید محمود طالقانی

نام کتاب : بحران کردستان
نویسنده : آیت‌الله سید محمود طالقانی
ناشر : انتشارات ناس
کتابخانه آزاد اسلامی ملکه فاطمه
تیراژ : پنجاه هزار نسخه
چاپ : افست ، بهار ۱۳۵۹
تهریه و تنظیم : ع.م. میرزاده تهرانی
حق چاپ و تقلید محفوظ

بسم الله الرحمن الرحيم
واعتصموا بحبل الله جميعاً " ولا تُفْرِقُوا وَاذْكُرُوا
نَعْمَتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اذْكُرْتُمْ اعْدَاءَ فَالْفَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبِحُتُمْ
يَنْعِمَةً اخْوَانًا

... که همه شما به حبل الله، ریسمان پایدار و تعالیٰ
بخشناسانی، یعنی اسلام اصیل، اسلام انقلابی، اسلام وحدت
بخش و نعمت خدا را به یاد آریم که همه برادر بودیم.
هم پیش از این با هم اختلاف و دشمنی داشتیم.
خطاب به مسلمانهای صدر اسلام است، مسلمانهایی که دوره
جاهلیت و تاریکیهای دیجوری جاهلیت را پشت سر گذاردند
و چشم به طلیغه فجر اسلام گشودند. مسلمانانی که همه از هم
می‌هرا سیدنداز شبح و سایه یکدیگر می‌ترسیدند. در پرتو
قرآن، در پرتووحی محمدی همه چشم گشودند، با هم برادر
وصمیمی شدند " وَاذْكُرُونَعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اذْكُرْتُمْ اعْدَاءَ فَالْفَلَفَ
بَيْنَ قُلُوبِكُمْ " خداوند قدرت الهی بود که شما بی که در دوره
جاهلیت قبل از اسلام با هم چنین دشمن بودید خداوند در
پرتووحی و نبوت و هدایت قرآن بین دلهای شما الفت آفرید
و شما در آن دوره که همه در اثر جنگهای قبیلگی و خانگی و
اختلافات مسلکی در لب گودال آتش بودید و در شرف سقوط

بودید و خداوند به لطف و عنایت خودش شما را نجات داد .
این آیه زنده ، همیشگی ، باید در گوش ما مسلمانها طنین انداز
باشد . امروز هم چنین است ، همیشه چنین است . در دوره ^۴
شرک طاغوتی که همه ماز هم می هراسیدیم ، همه از هم و حشت
داشتیم . جرات دم زدن نداشتیم ، دردهای خودمان را در
دل پنهان می کردیم و لبها یمان را از گفتن می بستیم . چنان
اختلاف ، چنان نفاق ، چنان بدبینی از داخل خانواده تا
 محله و روستا و شهر ، همه از هم هراسان و گریزان بودیم . از
 برکت اسلام و انقلاب عظیم اسلامی و در هم شکستن بتها و
 طاغوتها بحمد الله چشم گشودیم ، همه باهم برادر و خواهریم .
این نعمتی که قرآن تذکر داده است ، برای اینست که

بالاترین نعمت حیات و زندگی است ، محبت ، پیوستگی ، هم
 فکری ، همقدمی خوش بینی ، نیک اندیشی نسبت به یکدیگر .
که عکس این زندگی شرک و کفر و طاغوتی است . و همه آنها
که دائمآ " نگران دسیسه های دشمن های ما هستند و همیشه
مراقب کیدهای آن هستند از هر سو نگران کرد . مسائلهای بود
نه تنها موضعی و محلی ، بلکه نگرانی بود از سرایت این
آتشی که دست آتش افروزان می خواست شعلهور کند ، نه تنها
منطقه را به آتش بکشد ، یک کشوری را به آتش بکشد ، و این
در میان این دود و آتش و سوز و گذار ، دشمن های قهار ما

بتوانند دوباره سرزمین مقدس اسلامی و ایران ما را محل
جولانگاه خودو غارت شروت ها و سرکوبی استعدادها و ازیمان
بردن تفاهم ها بشوند.

همین نگرانی بود که ما را برانگیخت برای اینکه از
نژدیک مسائل این منطقه و این شهر را بنگریم و بررسی کنیم.
نا آنجا که قدرت داشتیم، فرصت داشتیم، توان
داشتیم، روز و شب، ساعتهای متواالی بررسی شد. علل و
عوامل آن که بیشتر جنبه روحی و اخلاقی دارد و سپس جنبه
های خناصی و شیطانی کشف گردید، و در صدد چاره برآمدیم.
کشته های شما را شهیدان خودمان می دانیم. بیمارهای که
در بیمارستانها خفته اند وزخمی شده اند، جراحت هایی است
که بر پیکر عظیم اجتماع اسلامی وارد شده است و امیدواریم
خداآند بزودی آنها را شفا بدهد و به خانه و زندگی شان بر
گرداند. زندانیهای که نگران بودند و چه بسا همین زندنی
ها و سیله تبلیغات و تحریکات بعضی مفرضین بودند. بهمین
زودی به خانه ها بر می گردند، برای اینکه در شهر شما آرامش
تفاهم، برادری مستقر بشود، هیاتی با انتخاب و
نظرگروههای مختلف، جمعیت های مختلف، چند نفری تعیین
شده اند بعنوان شورای موقت که بیش از یک هفته مجال ندارند.
پس از یک هفته و اگذار می شود به آراء عمومی شما، زن و مرد

ساکن همین شهر محترم بتوانند نمایندگان شورای شهری شما را تعیین کنند.

این شورا وظیفه دارد که امنیت را در این منطقه حفظ کند و اخلاق لگران و آنهایی که مترصدند، دستشان را کوتاه کنند به دردهای شما بهدردها و رنجهای شما که همه می‌دانید رسیدگی کند و اینها را به مرکز گزارش بدهد. و ما از دولت و از ملت ایران پیش از دولت بخواهیم که همه نیروی خود را آنقدری که ممکن است، متوجه رفع دردها و محرومیت‌های این منطقه بگرداند. این اصول و کلمات نتایجی بود که تا این ساعت به آن رسیده‌ایم. و اکنون هم برادران ما آقای دکتر بهشتی و جناب آقای هاشمی و دیگران، آقای بنی صدر و وزیر کشور مشغول تتمیم و تکمیل همین برنامه‌ها هستند. و من چون شنیدم که شما برادران و خواهران در زیر باران مدتهاست انتظار دارید که من خدمت شما برسم وسلام و داعم را عرض بکنم ناچار آمدم و از برادرانم رخصت گرفتم که سلامی و داعی و خدا حافظی از شما بکنم.

این نکته را هم شما برادران عزیز، خواهران محترم من، فرزندان من، متوجه باشید که در سراسر کشور، این شهر شما، که مرکز کردستان شما و کردستان ما، اولین شهری است که انجمن شهری خود را آغاز و به همین زودی انجام میدهد.

انجمنی که باید نمایانگر نماینده‌های واقعی شما باشد .
ما امیدواریم شما رشد خودرا ، همت خودرا ، بینش
خودرا ، ایمان خودرا بکار ببرید ، تا این انجمن با کمال
آزادی و آراء آزاد شکل بگیرد و صورت بیابد تا نمونه‌ای باشد
برای سرتاسر منطقه کردستان ، و بلکه برای همه کشور . که
ما بتوانیم بوسیله رسانه‌ها و تبلیغات در سراسر کشور نشان
بدهیم که مردمی که می خواهند و باید سرنوشت خودرا به
دست بگیرند ، نمونه‌ای باشید برای آنها . امیدواریم که همه
مشکلات بتدربیج با صبر ، با حوصله و با قدم ثابت حل بشود
امیدواریم که آنچه را که تا حال این کردستان عزیزو
مردم کرده‌ما ، محرومیت‌ها ، ناراحتی‌ها ، رنج‌ها ، تحقیرهایی
که دیده‌اند پس از این به سرعت و با همت خود و هوشیاری
خودشان جبران بشود .

مساله دیگر ، چند روز دیگر فراندم در سراسر کشور
آغاز خواهد شد . در همه راهپیمایی‌های چندین هزار نفر
میلیونی تهران ، و هزارها هزار افراد زن و مرد مسلمان متعدد
ما ، از جنوب تا شمال ، از شرق تا غرب با راهپیمایی خود
رای خودرا داده‌اند . برای اینکه این مساله بصورت قانونی
دنیا پسند - که ما هیچ وقت هم نخواستیم دنیا ما را بسند
مگر در این انقلاب ما دنیا میخواست ، دنیای شرق و غرب ، که

ما چنین انقلابی کنیم - ولی برای اثبات بهنق بزن‌ها، و آن
کسانی که خدشه در کارها می‌کنند، این رفراندم خواهد
شروع شد. چون ملت ایران و مردم ایران با همه اختلافات
جزئی که دارند - و باید هم اختلافات جزئی باشد، ولی مناقشه
و تضاد و خصوصیت نباید باشد - به جمهوریت هم رای میدهند،
یعنی یک حکومتی و یک نظامی که همه مردم، مردم ایران،
پاسدار آند. به اسلامیت آن رای می‌دهند، برای اینکه
قوانين و اصول اسلام متوفی ترین و متعال ترین و رهابخش ترین
قوانين دنیاست. به عقیده ما و به تجربه اتاریخ، همه
جمهوریت‌ها و انواع مختلف و همه مکتب‌ها تجربه خود را
نشان داده‌اند. کمبودهای خود را ارائه داده‌اند، مکتب‌های
شرق و غرب بر مبنای اقتصاد است و آزادی حاکم بر اقتصاد،
ولی در نظام اسلام آزادی انسانهاست و آزادی حاکم بر اقتصاد
است نه اقتصاد حاکم بر آزادی باشد ما اقتصاد را زیر بنای
زندگی انسانها نمیدانیم، بدلیل اینکه یک انسانی حاضر
است گرسنه باشد، محروم باشد، ولی آزاد باشد. از این جهت
در این رفراندم، جمهوریت است یعنی آزادی، و اسلامی است
برای اینکه معیارهای اصیل اسلام ما همه‌گونه آزادی را تامین
می‌کند، جز تجاوز، جز دشمنی، جز تعدی به حقوق خلق و
خالق. چیزی نیست که کسی، یک انسان با وجود این که دارای -

دید وسیع باشد، بتواند انکار کند. اگر هم خواست هر کسی رای ندهد، آزاد است. اما همانطور یکه امام خمینی فرمودند و من هم عرض می کنم، و من هم رای خودم را به جمهوریت اسلامی میدهم و دیگر همه آزادند.

امیدواریم که در پرتو وحدت، هم‌فکری، هم‌آهنگی و رهبری علمای آگاه و هشیار، و علمای مذهبی خودتان، و رهبری شخصیت‌های مانند برادرم آقای مفتی زاده بتوانند این هدف‌هایی که گفتیم: اولاً انتخاب و تعیین انجمنی که نماینده‌ءا فکار و آراء و نظریات شما و خواسته‌های شما باشد. ثانیاً "انشاء الله رفرادم" ، سپس مجلس موئسسان برای تنظیم قانون اساسی، سپس دولتی که خود مردم می‌خواهند، انشاء الله بارشدو با هشیاری این مراحل را به پایان رسانند. بیش از این من مزاحم نمی‌شوم چون وقتمن ضيق است و قسمتی از کارها بی که داریم مانده است. از همه شما برادران و خواهران تشکر می‌کنم. شمارا در پناه قرآن، در پناه حق، در پناه خدا، در پناه رهبرهای آگاهیان می‌سپارم و از شما خدا حافظی می‌کنم.

والسلام عليکم و رحمت الله و برکاته.

* * * *

پیام به مردم سنتدج

برادران، خواهران

همه ملت ایران در این انقلاب بزرگ و تاریخی و سر
فصل جدید زندگی همیشه نگران بودیم یکه عوامل در میان
ما و در میان ملت شریف ما اختلاف، دشمنی و درگیری پدید
آورند، بخصوص همیشه نگران این منطقه خاص و این بازوی
قوی و کارآمد ایران شریف بودیم متأسفانه شعله‌ای در این
منطقه و در شهر سنندج برافروخته شد که ما نگران توده این
شعله در همه منطقه، بلکه همه ایران بودیم، بحمد الله با حسن
تفاهم^۱ و با حسن نیت و صداقت در میان این برادران و
خواهران ساکن سنندج، مسایل و گرفتاریها، علل پیشامدها
ومسایل دیگر را از تزدیک لمس کردیم و امیدوارم که با هوشیاری
و بیداری و آگاهی همه ملت ایران ما، و همه برادران و
خواهران کرد با چنین پیشامدها دیگر در شرف و قوع نباشد.
شما برادران، خواهران؛ با وحدت و همگامی، همقدمی،

هم فکری و هم فریادی با دیگر برادران فارس، ترک، عرب و
برادران ترکمن و برادران سیستانی و بلوچستانی که در سرحدات
و نقاط دیگر ایران هستند در این نهضت بزرگ شرکت مردانه
و آگاهانه تموده و بحمدالله این انقلاب عظیم ایران در مرحله
شکستن بت طاغوتی، سرفراز و پیروز مند گردید و همه توجه
دنیاراها میسرعت متوجه ایران کرد و دشمنان ما و غارتگران
را مات و مبهوت گردانید. ما انتظار داشتیم که دولت پس
از مرحله پیروزی انقلاب این وحدت و یگانگی را فقط در مرحله
بازسازی بعد از آن همه ویرانیها بر مرحله اجرا در آورند و میدانیم
که بعد از پیروزی اولی دشمنان ما و غارتگران که به منافع و
استعدادهای ما تسلط داشتند دست بردار نیستند و از پا
نخواهند نشست. از این جهت ما همیشه نگران دسایس بوده
و همیشه وضع این نگرانیها و حنثی کردن آنها وابسته به
هوشیاری و بیداری و حفظ وحدت شماست.

این انقلاب بر هبری امام خمینی و ملت ایران بود و
اکنون شما مسئول ادامه انقلاب و از سر فصل تازه آن، و مسئول
آینده و نسل آینده میباشد. از این جهت مانند یک برادر
و یک پدر در دمند که کردهای این ملت را که سالهاست لمس
میکنم. بخصوص دردهای این ملت کرد، اتهامات، کشتارها
و محرومیتها را. من از شما میخواهم که همبستگی و وحدت

خود را نگه دارید و مراقت دشمنان انقلاب بوده و تحریکات را
خنثی نموده، به ضعفا، محرومین و مستضعفین بررسید، فاصله
هارا از میان بردارید. من از شما می خواهم که با همت شما
سرزمین مان را خرم و سرسبز نگه دارید و بکوشید که با پشتیبانی
دولت مرکزی این محرومیت را از میان بردارید و شما مردم
کردستان مسئولید که خواستهای خود و خواستهای مشروع
را اعلام کرده و تنظیم نمایند و آنچه را که اولویت داشته از
هم تفکیک کنید و آنچه که امروز از دولت بر می آید تقاضا
نموده و خواستهای را که در آینده عمل خواهد شد مطرح
نمایید.

من بعنوان پدر شما هیچ نظری به هیچ گروهی ندارم و
در این شهر سنندج که مرکز استان این قسمت از کردستان
است باید به کوشش دوستان و همکاری صمیمانه و احساسات
پرشور خواهان و برادران کرد به نتیجه برسد. باید شورای
موقع تشکیل شده و وظائفی که محول شده برای حفظ امنیت
و برای احتیاجات انجام بدهد. این شورا بزودی انتخابات
آزادی را شروع و برای تشکیل انجمن شهر انتظار داریم که
مردم آزادانه نمایندگان انجمن شهر را برای مدتی انتخاب
نموده، انتظار داریم که این شورا نمونهای باشد برای سرتاسر
ملکت، و گروههای ما و ساکنین شهر و روستا که نمودار رشد

و نمونه یک شورای آزاد و عالی و افراد آن نمایندگان واقعی
مردم باشند، تشکیل شود.

این مرحله اول بود که بهنتیجه هم رسیدیم، و هلهء
دیگر مشکل برادران ما بود که گروگان افراد ارشش روی سوء
تفاهمی که بین مردم و ارشش پیش آمد، بود و در حال سعی
هستیم که آنها هم به خانه‌های خود برگردند و تذکر میدهیم
بمردم کردستان و تمام ایران که این سوء تفاهم‌ها را از میان
خود بردارند.

من با برادران ارششی افسر، درجه‌دار، سرباز بمذاکره
نشستم و از حسن نیت آنها نیز برخوردار شدم و نصایحی که
خودشان می دانستند بیان کردم و متذکر شدم که ارشش.
ارتش ملی است و باید قدرت خودرا در راه خواسته‌های مشروع
خلق بکار گیرد و در کردستان نیز سوء تفاهمی بین مردم و
ارتش وجود داشت که باعث ناراحتی‌هایی شد و این درحالی
است که ارشش با ملت برادر است. موضوع دیگر اینست که
ما در مرحله‌رفراندم هستیم و میدانیم که بارها و بارها در
تظاهرات، مردم را خودرا گفته و سعی برای اینکه همه خرده
گیری بیگانگان و دشمنان داخلی نباشد باید رفراندم انجام
بگیرد و هر کس آزاد، رای خودرا بگوید (جمهوری اسلامی) .
جمهوری یعنی آراء عمومی مردم در انتخابات مسئولیت

دولت اسلامی یعنی در معیارهای مترقی و قانون‌های اسلامی و انتظار
دارم که همه برادران و خواهران در این وظیفه اسلامی و تاریخ
ساز ما شرکت کنند و من اعلام میدارم که به جمهوری اسلامی
رأی میدهم، از خداوند توفیق همه شما را در سایه ایزد منان
و در راه پیشبرد این انقلاب خواستارم.

پیام رادیو تلویزیونی حضرت

آیت‌الله طالقانی در رابطه با

حوادث نقده

بسم الله العزيز المتعال

برادران، خواهران، فرزندان عزیز ترک و کرد نقده،
سلام بر شما. حوادث خونین چند روزه آن سامان موجب
نگرانی و رنج و تاسف اینجا نب و دیگر برادران و خواهران شما
گردیده، تاسف از این که با حادثه ستندج و گند که باشلیک
یک گلوله آغاز شد و عده‌ای از مرد و زن رنج کشیده و محروم
مابه خون غلتیدند و با صدھا امید چشم از دنیا بستند، چرا
شمان باید هشیار و آگاه باشید تا چهره انقلاب اسلامی ما این
گونه نمایانده شود. آیا با گشودن آتش و گلوله به روی هم
مشکلی حل می‌شود و نابسامانی‌ها سامان می‌یابد، آنهم در
چنین فصل تاریخی که همه مردم این سرزمین می‌توانند رشد
و آگاهی و استعدادهای خود را بنمایانند و توطئه‌ها و کیده‌ها و

دسيسه‌های ارجاع و عوامل پلید رژیم سابق و استعمار
جهانخوار را به خودشان برگرداند و دست خون آلود غارتگران
را قطع کنند خودرا از تعصبات و اختلافات نژادی و زبانی
که از آثار جاهلیت است برتر آرند و چهره اصیل اسلامی و
ایرانی خود را بینما یا تندا و سازنده زندگی با شکوه و تاریخشان
باشد.

برادران، خواهران، آینده نگر باشید و به ریسمان توحید
اسلام اعتقاد یابید و با انتخاب افراد آگاه و مسئول و خدمتگزار
و تشکیل شوراهای سرنوشت خود را بدست گیرید و مشکلات خود
را حل و فصل نمایید و پایه زندگی خود را محکم سازید و به
زندگی برادرانه و پر از صفا و محبت روی آرید، با توفیق و
یاری خدا و هشیاری و آگاهی شما به پیش که: «کل نفعها بما
کسبت رهین والسلام على من التبع المهدى».

كتابه ائمه آنلاین «طالقانی وزیر مأتمه عا»

پیام آیت الله طالقانی بمناسبت
حوادث گنبد

بسم الله الرحمن الرحيم

متاسفانه هنوز از مشکل کر دستان و تمشیت امور آن سامان
فارغ نشده بودیم که اخبار ناگواری از خطه گند راجع به احوال
برادران ترکمن می رسد، بنظر می آید که دشمنان خالق و خلق
در این ایام از هیچ فتنه گری و تحریکی در قبال پیشرفت
انقلاب ما فرو گذار نکرده و علیه آن به انواع طرق دستیسه
می کند، دسائی که حالیه و در نخستین مرحله متوجه
تنوعات قومی و فرهنگی ملت ما شده و به یقین در نقاط دیگر
هم نیز دامن زده خواهد شد، بخصوص که ظلم و ستم نظام
طاغوتی حاکم در خلال سال های دراز گذشته زمینه مساعدی
برای دسایس و تحریکات ایجاد کرده است، نظام فرعونی به
اتکاء حامیان استعمار گر خود توانست مردم ما را طبقه به طبقه
گرداندو یکدیگر را جدا نمودو میان آنان حائل های مصنوعی
و شرک آمیز قرار داد، چه همیشه تفرقه و دشمنی میان مردم
این سرزمین و سیله موثر برای نفوذ استعمار و حاکمیت استیداد
و علو فی الارض بوده و خواهد بود و تفاهم و برادری برای

دشمنان مردم بسی ناگوزار است . اکنون که نظام شرک و جاهلیت
و خصومت با آگاهی توحیدی مردم ما فرو ریخت ، این رشته
توحیدی برادری و تفاهم قدرت آفرین را بیشتر در گوش هوش
خود رساتر گردانیم و پایه های اجتماعی و اقتصادی خود را
محکم سازیم تا روز بروز نیرومندتر شویم و کیدهای شیطانی
را علیه دشمنان و دسیسه سازان برگردانیم . بارها از طرف
حضرت امام خمینی پیشوای انقلاب ایران و نیز اینجانب تاکید
شده است که برای ما و مکتب ما هرزیندی میان ترک و فارس و
کرد و عرب و بلوج و ترکمن و امثال هم هیچ اعتباری ندارد ،
معتبر ، همبستگی و برادری و برابری اسلامی و ایرانی است که
باید همه در تحکیم آن بکوشیم لذا به حول و قوهی الهی و با
اطمینان از حمایت کلیه مردم ستم کشیده ایران ، هرگز نخواهیم
گذاشت که فتنه گری های استعمار و ایادی آن که سعی می کنند
آتش اختلاف و جنگ داخلی را روشن کنند به نتیجه برسد و
انشاء الله نخواهیم گذاشت که بهبهانه تجزیه طلبی ، مبارزه هی
عادلانه مردم ایران از مسیر حقه خود منحرف و متوجه داخل
گردد ، این مهم مرا برآن داشت تا مطالبی را در مورد مسائل
مبتلابه منطقه گنبد مشذکر شده و اجرای نکات مربوطه را چهار
دولت و چه از عموم برادران و خواهران و فرزندانم در آن
خطبه بخواهم .

۱ - ترک هر نوع مخاصمه و برخورد قهرآمیز و تعرض و
دخالت نظامی از جانب هر فرد و یا گروه و ایجاد آرامش در
سراسر منطقه تا محیط مسالمت آمیز مناسی برای گفتگو و تفاهم
و حل مسائل فراهم گردد . تعرضاًت و درگیری های خصم‌انه نه
تنها به تنظیم امور کمکی نکرده بلکه مشکلات را پیچیده ترمی
گرداند و تقبیح می‌شود .

۲ - در دبرادران و فرزندان ترکمن ما اساساً " و بطور
اعم همان درد همه مردم رنجیده و مظلوم سایر نقاط و
ایالات کشور بوده و چیزی جز عوارض فقر و محرومیت ناشی از
حکومت طاغوت نیست .

۳ - مردم ما در این منطقه بطور اخص از یک مسئلهٔ
ارضی و تقسیم نامتناسب زمین رنج می‌برند که باستی بطور
عادلانه حل و فصل شود . رژیم طاغوتی بخاطر منافع خود و
در راس آن دربار، در این ناحیت حتی از آن اصلاحات ارضی
کذاei نیز ابا کرد، لذا از دولت انتظار داریم که اقدام در
این مورد را به نحو مقتضی در راس برنامه‌های خود در این
ناحیه قرار دهد .

۴ - چنان‌که در مورد سایر استان‌های کشور و بویژه کردستان
مقرر شد، اداره امور داخلی ایالات و ولایات باستی تا سر
حد امکان به وسیله خود مردم و با مشورت و تشکیل انجمن

های شهری و روستایی صورت گیرد .

۵ - حداقل احترام نسبت به آداب و سنت و فرهنگ را
ناحیه باید مراعات شود .

۶ - به لحاظ تعقیب و مجازات مجرمین ، احدی حق
ندارد بدون اجازه مقامات ذیصلاح قضائی ایجاد مزاحمت
کند .

۷ - از برادران و فرزندان با ایمان ترکمن مخصوصاً "از
جوانان غیور انتظار دارم که به هرگونه تفرقه‌اندازی و عنوان
کردن مطالبی نظیر شیعه و سنی که به لحاظ اصول و حقوق
هیچ تفاوتی در نظر ماندارند بی‌اعتنایی نموده و با متناسب و
شکیابی لازم کفایت و هوشیاری خود را برای تصدی امور
خودشان و پیشرفت در مسیر مصالح انقلاب اسلامی تمام کشوند
به ثبوت رسانند .

والسلام على من التبع المهدى
در همین مسائلی که در کردستان پیش آمد اگر مابجاوی
پس‌گیری پیش‌گیری می‌کردیم ، اگر آنوقتی که من به سند ج رفتم
با دوستانمان عمل می‌کردم ، با حفظ رحمت و در پرتو رحمت
با اینها تماس می‌گرفتم و بندها از اینها بر میداشتند آن
بندھائی که بر آنها تحمیل شده و آنچه که رژیم غدار طاغوت
بر آنها تحمیل کرده بود شاید این مسائل یا پیش‌نمی‌آمد یا
کمتر پیش می‌آمد .

اگر راه به طرف هدف باز شود بسیاری از این درگیری‌ها
تخفیف پیدا می‌کند، آنوقت مشخص می‌شود که این برادر
کرد آیا واقعاً "ضد انقلاب" بوده یا اورا با شعارهایی که در
زمینه اغلبها و اصرهای مادی و فرهنگی نگه داشتند شعار می‌
دهداورا فریب میدهند، مجدویش می‌کنند و به طرف خودش
جذب می‌کند، راه تبلیغات علیه دولت و رهبری و این
شهدای ما و این مردم انقلابی ما که اینقدر در اینجا زیر این
آفتتاب جمع شده‌اندار توده مردم، راه انقلاب را از پنهان عملأ
باید به مردم نشان بدهند.

خطبه دوم، نماز جمعه در پیشست

زهرا شانزدهم شهریور ۱۳۵۸

من خودم از نزدیک در کردستان بودم تعجب می‌کردم
که در این مدت چرا حرف این مردم را کسی گوش نداد که چه
می‌خواهد این مردم، همان مارکی که دستگاه‌های طفیان بر
اینها زده بود، برای اینکه این مردمی که دارای خصلتهای
خاصی هستند، مردمی با غیرت، مردمی خوش‌اخلاق، مردمی
مهربان، مردمی دارای اصالت، این مردم را به اسم تجزیه
طلبی تامی گفتن خود مختاری، فوراً "توب و تائگ" بود که این
ها تجزیه‌طلبند، برای اینکه قدرت مرزی را بکوبند. چه
تجزیه‌طلبی؟ تجزیه بشوند که کجا بروند؟ اگر اینها را ما به

فرض هم بگوئیم از ایران جدا شوند، بر میگردند به دامن ایران. کدام کشوری است که برای این قسمتی‌ها ایران و این ملیت‌ها بهتر از یک ایران آباد و آزاد باشد؟ اینها یک حرف داشتند از اول، اگر حرفشان رسیدگی می‌شد نه این‌همه خون ریخته می‌شد، نه این‌همه عقده‌ها پیش می‌آمد، نه این‌همه ضایعات. چی بود؟ می‌گفتند مادر چهارچوب منطقه و ملیت خودمان سرنوشت خودمان دست خودمان باشد. طاغوتی‌ها نمی‌گذاشتند که ما با زبان کردی در مدرسه‌ها درس بدھیم. این چه ربطی به تجزیه دارد؟ آنها از ما مالیات می‌گفتند خیابان‌های شمال شهر را اسفالت می‌کردند، توی کاخهای کاخ نشینان مصرف می‌شد. آنها افراد ناشایستی را بر ما تحمیل میکردند به عنوان فرمانده ارشن، استاندار که اصلاً به دردهای مانمیر سیدند و فقط کارشان این بود از تهران که حرکت بکنند چه جور توسرما برزند. مال ما را ببرند، نوامیس ما را مورد تجاوز قرار بدهند، این حرف درست بود یا نه؟ حرف اینها این بود. مارفتیم به درد دل آنها بررسیم، گفتیم خوب مساله‌یی نیست خودتان مسئولید، سرنوشت‌تان دست خودتان است، این چیزی نیست که ما به شما بدھیم، مال شماست، بعد هم عددی را معین کردیم، آتش خاموش شد، آرامش پیش آمد، الان هم انتخابات‌شان دارد به نهایت سخنرانی در مدرسه فیضیه‌قم می‌رسد.

ولی متأسفانه در اواخر این ماه پر برکت، ماه مبارک، ماه روزه،
ماه تقوی، ماه توجه به خدا، ماه همبستگی قلوب و وجودان
های مسلمانها، یک عدد مردم جانی این برکت را، این خیر را
آلوده کردند. مردمی که در آنجام جنایت از هیچ کاری فروگذار
نکردند. تازه‌اسم خودشان را هم دمکرات می‌گذارند. دمکراتی
که مردم را به گلوله بینند، مردم مظلوم را، مردم بیچاره،
مردم بیطرف، پاسدارها، جوانهای پاسدار، بیمارها، ای خاک
برسرشان. چقدر این نام همیشه برای این کشور، نام دمکرات
خاطرات بدی داشته، بعد از جنگ بین المللی اول یک عدد
دمکرات پیداشدند، سرنخ‌شان معلزم نبود بکجا هست؟ همه
چیز را بهم ریختند. ترور کردند و بعد از اینکه قدرت متمرکز
شد، آنوقت یک عدد پیروان بیچاره، مستضعف فریب خورده را
بجا گذاشتند و فرار کردند رفتند بی کار خودشان. آنها را
گذارندندم گلوله، دم چکمه. بعد از جنگ بین المللی دوم
۱۳۲۵ دیدید دمکرات‌های آذربایجان چه کشтарها کردند.
همینقدر که قدرت مرکزی قوی شد، رفت آنطرف، آنها فرار
کردند. اینها را دم چکمه. امروز هم همان چهره‌ها هستند
با اسم دمکرات. یک عدد بیچاره، یک عدد مستضعف، با شعارهای
فریبند، اینها را جمع کردند، اگر یک مقدار فشار زیاد شد،
همان‌طور یکه حال‌هست سران فرار می‌کنند. دست دوم و دست

سوم را آنوقت دم چمه، چه مکتبی دارند، چه می گویند، چه می خواهند. مگر بارها اعلام نشده شما برادران هر پیشنهادی دارید، هر مسئله‌ای دارید بباید مطرح بکنید رسیدگی بشود. آنقدری که در انکان هست برای شما انجام خواهد داده شد.

چه می خواهند اینها؟ اگر می خواهند تجزیه بکنند کردستان را در دامن کی می خواهند قرار بگیرند بهتر از دامن اسلام و رهبرهای اسلامی و مردم مسلمان. که من به یقین می دانم که چنین اندیشه‌ای در مردم و توده کردستان نیست که بارها هم اعلام کرده‌ام، جز خودخواهی، جز جاه طلبی، جز بلند پروازی مثل همه حزب بازیها یکدهای را جمع بکنند و شعاری بدهند و کلاه دیگران پس معركه باشد. من نمی فهمم خوب، چرا باید. ما پیش از اینکه ارتش دخالت بکند از برادران کردمان انتظار داشتیم خود آنها این آتش را خاموش بکنند.

چرا نمی کنند؟ ای برادران مسلمان، ای خواهان مسلمان کرد، ای کسانیکه می دانید دل من برای شما می طپد و ما و همه مردم ما برای شما و محرومیتهای شما و فشارهایی که بر شما وارد شده، همه دلسوز هستند. چرا باید آلت دست یک مشت خودخواه، خودپرست. یک همچنین فاجعه‌ای، اینطور چهره مردم کرد، مردم بزرگوار، مردم سالم، مردم مرزدار، اینطور آلد و بشود. خدا لعنتشان کند آنها که این فتنه‌ها

را ایجاد می کنند. در این روز عید صدبار بر آنها لعنت. از
درگاه خدا و خلق دورباش بر همه. بر همه، اینها. چقدر ما
سعی کردیم، کوشیدیم، با مذاکره با مهربانی، با دور هم
نشستن مسائل را حل کنیم. چه این جوجه کمونیستهای داخل
خودمان، چه آنها. یکمشت جوان احساساتی، سی ساله، خیال
می کنند قیم همه مردمند. قیم همه زنهای ما هستند، زن
های ما احتیاج به قیم ندارند. زنها حقشان پایمال شده، مگر
خودشان نمی توانند حرف بزنند. کارگر حقشان! بتوجه! تو
که دستت پینه نزد، نشستهای فقط شعار می دهی. جوانهای
مسلمان ما هستند که توی این آفتاب و با این زبان روزه در
میان این مزارع دارند کار می کنند. اینجا نشستهای فقط شعار
دادن. این شد مسئله. من خودم را برای دفاع از اینها
داشتمن فدیه می کردم. حتی در مقابل بعضی از تنگ نظرها،
اندک بینها من را متهم می کردند. حتی خود رهبر من
می فرمودشما چرا مسامحه می کنید دربرابر اینها گفتم آقا این
ها شاید به نصیحت، موعظه، تغییر اوضاع، تغییر شرایط،
جذب بشوند به عالم مردم. و دیگر حوصله، همه را سرآوردن
این رهبری که سراپا دلسوزی نسبت به مستضعفین و محرومین
است ببینید چطور اورا بخشم آورده‌اند. این کار بود؟ حالا
بچشند جزای اعمال خودشانرا. کارهایی که کردند دیگر در

مردم جاندارند، بروند فکر دیگری بکنند.
خطبه‌اول، نماز عید فطر

دوم شهریور ۱۳۵۸

این گرفتاریهایی که امروز در مرکز، در شهرستانها
بخصوص در کردستان برای این کشور پیش آمده بست کیست؟
آن سوا اکی، آن دزد فراری که با سرکرده شان فرار کرده‌اند
و آن صهیونیست که نمی‌آید خودش را معرفی بکند در چهره،
این احزاب، این گروه‌های دار می‌آید و شعارهای فریبند می‌دهد
و چنین فتنه‌هایی بر می‌انگیزد. مساله مساله‌ی سطحی
نیست که گمان کنیم یا یک خواسته‌ای طرف هستیم و از
این جهت خواسته‌ای شان هم گنج است. می‌آیند تعهد می‌
کنند ولی پای بند تعهدات خودشان نیستند می‌گویند خواسته‌ای
ما این است والا کدام دولت و کدام منشأ اثر و کدام رهبری
است که با خواسته‌های معقول و منطقی یک گروهی مخالفت
بکند؟ اینها چه بهانه‌ئی دارند؟

چه می‌گویند؟ آیا هیچ تابحال این مساله مطرح شده
که اینها چه می‌خواهند؟ به جسب ظاهر چند مساله را مطرح
می‌کنند و می‌گویند خواسته‌های ما این است ولی در باطن

چه؟ در باطن همان مرامنامه حزب دمکرات بیست سال قبل
است که آنرا در مقابل رژیم تنظیم کردند یعنی بالاخره تجزیه
ولی اکثر برادران کرده‌اند، خواهان کرد. ما هم از این دسیسه
زیر پرده بی اطلاع هستند. بارها می‌گویند اگر شما دیوار
آهنی هم در مقابل ما و دیگر برادران مسلمان ما بکشید ما
دیوار را فرومی‌ریزیم. راست هم می‌گویند ولی اینها نیستند
آنها که دسیسه می‌کنند اینها نیستند می‌آیند اظهار می‌
کنند. چه می‌خواهید؟ می‌خواهیم در سرنوشت خودمان مختار
باشیم، فرهنگ کردی را تعلیم بکنیم. خب بکنید، کی
جلوگیری کرده؟ می‌خواهیم انجمن‌های شهر و روستا را تشکیل
بدهیم، خب بدھید کی جلوگیری کرده؟ بعد، دیگر چه می‌
خواهید؟ پایگاه‌های نظامی وارتشی از اینجا برود، پاسدارهای
غیربومی بروند. یعنی چه؟ آخرش چی؟ آخرش یعنی ما هر
کاری دلمان می‌خواهد بدست خودمان باشد فقط دولت مرکزی
به ما نان بدھد، آب بدھد، نفت بدھد، پول بدھد، آخر
مساله به اینجا می‌انجامد دیگر. هیچ حق دخالت در کار ما
ندارد. یعنی دولت فقط جیره بده یا کیسه اینها باشد. نفت
را از خوزستان بیاورند به اینها بدھند و اینها هیچ تمکینی
از دولت مرکزی نداشته باشند، این شدنی است؟ همه چیز
بدست خودما، فقط بودجه بدست دولت که – چون آنرا هم

خودشان ندارند— به ما بودجه بدهد.

آیا این سوال مطرح نیست که قریب به بیست هزار، سی هزار مسلح با حقوق سه هزار تومن چهار هزار تومن پنج هزار تومن اینها از کجا تامین می شود؟ خب بپرسید. این آقایان لولوها یک چنین سرمایه‌یی از کجا آورده‌اند؟ آیا به عهد و پیمانشان وابسته هستند؟ همانطوری که به آنها گفتم شما عهد دارید، پیمان دارید، افسر ایرانی، سرهنگ سربازهای ما افسرهای ما که برای حفظ امنیت آمده‌اند به اینها تامین میدهید، پرچم امنیت روی ماشینشان می گذاردید بعد که بیرون آمدند آنها را به گلوله‌ی بندیدبا شما می شود عهد و پیمان بست؟ مردمی— که از اول گفتند ما به جمهوری اسلامی رای نمی دهیم یعنی خودشان را عملًا "۹۸ درصد مسلمانها و مردم ایران جدا کردند. یهودی رای داد، زردشتی رای داد، مسیحی رای داد ولی عده‌ی گفتند مارای نمی دهیم. خب، رای نمیدهید پس دیگر چه می خواهید؟ آن ملائی، آن پیشوای مذهبی که می گوید من به جمهوری اسلامی رای نمی دهم یعنی چه؟ جمهوریت اسلامی غیر از این است که قوانین قرآن و قوانین الهی باید پیاده بشود؟ خب، این چه پیشوای مذهبی است که نمی خواهد قوانین الهی پیاده شود؟ پیشوای دین هم هست. یک نمونه‌یی برای روشنگری شما عرض بکنم، نخواستم

زیادی افشاگری بکنم همان وقتی که چهار پنج ماه قبل مساله
سنندج پیش آمد و ما با دوستانمان برای حل مساله رفتیم،
چه می خواهید؟ چه می گوئید؟ بعد از تحقیقات معلوم شد که
یک درگیری بین کمیته شیعه و کمیته اهل سنت پیش آمده،
بعد هم یک نفری به تیر مجھولی کشته شد و بعد هم یکی از
همین آقایان سران رفت رادیو تلویزیون را گرفت، دستورداد
که زاندارمری را بگیرید، زاندارمری را خلع سلاح کردند رئیس
زاندارمری هم زود تسلیم شد، حالا نمی دانم چه شغلی به او
داده اند، بعد شهربانی هم تسلیم شد، بعد بطرف پایگاه
نظامی حمله کردند، بروید آنجارا هم بگیرید. آنها از خودشان
دفاع کردند. اگر آنروز مرکز نظامی ارتش سنندج سقوط کرده
بود میدانید چه فاجعه بی می شد؟

ما هم غافل تا وارد شدیم عوامل اینها داد و فریاد
برداشتند که ارتشی ها جوانهای ما را کشتند، زنهای ما را
کشتند با بمبه سر ما ریختند، خمپاره ریختند به سر ما،
خب، ما هم ناراحت شدیم چرا ارتش باید چنین کاری بکند؟
برای چی؟ چه جنگی با این مردم داشته؟ خدا رحمت کند
مروحوم شهید قره نی را - با اوتماں گرفتیم . او گفت ما دستوری
ندادیم، اینها حمله می کنند به پادگان، از بالا و پائین، ما
دفاع می کنیم . اسلحه هارا بدست اینها بدهیم ؟ سرباز هایمان

را به کشتن بدھیم؟ باز باور نکردیم. در هر جلسه‌ای که رفتیم، در میدان عمومی، چند عدد از این چیزهای که – رفتیم، در میدان عمومی، چند عدد از این چیزهای که شبیه کله قنداست جلوی ما گذاشتند که با اینها ما را می‌کشند، به بیمارستانها رفتیم، عجب وضعی پیش آمده، بالاخره به پادگان رفتیم برای اینکه به آنها اعتراض کنیم چرا به سر مردم خمپاره ریختید؟ ببینید دسیسه، تبلیغات، دروغ بعد هم متوجه شدیم یک عده جوانهای سرباز متدين متعهد ایستادگی کردند در مقابل حمله آنها، از سوی دیگر هم دو سه نفر سرهنگ بودند که خودشان بومی آنجا بودند. گفتند آقا به ما حمله می‌کنند. گفتم خب، حمله می‌کنند چرا با خمپاره به آنها حمله کردید؟ گفتند خمپاره نیست، اینها مشعل‌های است که ما به هوا پرت می‌کنیم که اطرافمان را ببینیم. بعد جعبه را باز کردند مشعلها را به هوا پرتاب کردند. گفتند بعد از آنکه سوختش تمام شد اگر جایی سقوط کند آسیبی نمی‌رساند. این فریبکارها همین‌ها را برداشتند جلوی ما رژه می‌روند که با این خمپاره‌ها ما را کوبیدند. از هر فرصتی استفاده کردند، آن وقت به من پیام می‌فرستند علمای آنجا، سران آنجا که مثل مقولها به ما حمله می‌کنند. این ارتش شما آمده ما را می‌کوبد. ارتش ابتداء او وارد شد؟ فتنه را چه کسی

ایجاد کرد؟ از کجا شروع شد؟ هیچ بررسی شده؟ اینها آیا به
قول و عهداشان قانع هستند؟ اگر واقعاً "مسائلشان این باشد
بسیار آسان قابل حل است ولی مساله این نیست. اینها
صدایشان از خودشان نیست. اینهای بودند که رفتند در
اروپا و خارج زیر لاک خودشان پنهان شدند. این مردم
مسلمان خون دادند. حالا ساكت ها به صدا در آمدند تسلیم
شده ها انقلابی شدند، وابسته ها دوباره توی کار آمدند. اینها
کجا بودند؟ چه می کردند؟ بعد، یکی از علماء می نویسد این
آیه را در ذیل به رخ من می کشد.

تَلَكَ الْدَّارُ الْأُخْرَهُ نَجَعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يَرِيدُونَ عَلَوْا فِي الْأَرْضِ

وَلَا فَسَادًا

آیا ارتشم ماعلوکرده؟ رهبرهای ما در زمین علو کردند؟
اینها که همه اش طرفدار مستضعفین طرفدار بیچاره ها، طرفدار
محرومین هستند. کی علوکرده کی فساد کرده؟ و باید بدانید،
برادرها، خواهرهای کرد، حساب شما از اینها جداست و
این ننگی که دارند به پیشانی کردستان می زند و این همه
مجاهده های که کرد ها کردند از بین می برند. اینها یک عددی
محدوی هستند، باید حساب مردم کردستان، برادران و
خواهران مسلمان و متعهد و ایرانی را از یک مشت کسانی که
علوم نیست یا هست از کجا به آنها کمک می رسد، متهم می

کنند که از کشور بزرگ شمالی ما به آنها کمک می شود، متهم
می کنند که از یک کشور اسلامی به اینها کمک می شود. از
اسرائیل می رسد، از طرف دزدهای فراری و عوامل رژیم سابق
هر روز به اینها پول و اسلحه داده می شود، پس می خواهند
در مقابل این دشیسه‌ها مردم ساكت بنشینند؟ ارتش دخالت
نکند؟ پس چه بکند؟ پس ارتش برای چه روزی است؟

این درگیری عاقبتی برای کردستان ندارد جز خرابی،
جز ویرانی جزکشтар، جزار بین رفتن آبروی برادرها و خواهر
های کرد ما هیچ مفهومی ندارد. سی میلیون جمعیت ایران و
مسلمانها تسلیم یک مشت خودخواه ووابسته به دیگران نخواهند
شد. خودشان باید را بتداحساب اینها بر سند، نمی رسند؟
چاره‌ای نیست جزارش، ارتش دخالت نمی کند؟ نمی تواند؟
ضعف پیش می‌آید؟ همه ملت ایران. ما هم راه می افتم. امام
خمینی هم راه می افتاد. ما این انقلاب را مفت بدست نیاوردیم
که بازیچه یک مشت بازیگر بین المللی باشیم. شصت هزار
بهترین جوانهای ما کشته شده، خیال می کنند به این مفتی،
تو برو کنار، بعد بلوچستان را تحریک کن، بعد خوزستان را
تحریک کن، بعد دولت مرکزی بماند با تهران و کویر لوت و
یزد و کرمان. عاقبت کار این خیانت بزرگ همین است دیگر.
اگر مطلبی، پیشنهادی انسانی، معقول، راست دارد پیشنهاد

کنند منهای آنهایی که دستشان به خون مردم آلوده شده والا
همینطور مبهم هر روز یک جا تحریک کردن، این ملت تحمل
نمی‌کند، قرآن هم تحمل نمی‌کند، قرآن می‌گوید:
قالوهم حتی لاتکون فتنه

هر جا فتنه باشد باید بکویی، فتنه را قرآن، دین ما
تحمل نمی‌کند. اگر مساله‌یی است، مطلبی است معقول و حقیقی
است که اسلام هیچ حقی را ضایع نمی‌گذارد هیچ مرام و مسلکی
به اندازه اسلام به مردم حق نداده. خب، بیایید ابراز
کنید. این آتش افروزی برای چیست؟ تحریکات برای چیست؟
و بالاخره بدست شما ملت باید این آتشها خاموش بشود و فتنه
ها از میان بروند.

فقط حاکمیت برای خداست و برای قانون خداست.

کتابخانه آنلاین «طالقانی و زمانه ما»

خطبه دوم، نماز جمعه در

دانشگاه نهم شهریور ۱۳۵۸

بهاه ۲۰۰ ریال

انتشارات فاس

ناصر خسرو - گوچه حاج نایب - مقابلن پاساز مجیدی

کتابخانه آنلاین «طالقانی و زمانه ما»